Białystok pamięta. 75. rocznica Powstania w Getcie Białostockim

W poniedziałek, 5 lutego w Białymstoku rozpoczęto obchody 75. rocznicy Powstania w Getcie Białostockim i likwidacji getta. Białystok był drugim obok Warszawy miastem, w którym doszło do zbrojnego zrywu ludności żydowskiej wobec eksterminacji 60 tys. mieszkańców getta. Prezydent RP Andrzej Duda wystosował specjalny list do organizatorów i uczestników inauguracji obchodów 75. rocznicy likwidacji getta w Białymstoku.

Uroczystości inaugurujące rocznicę Powstania w Getcie Białostockim odbyły się w miejscach gdzie znajdowały się bramy getta - róg ulic I. Malmeda i I. Białówny oraz ulic Jurowieckiej i H. Sienkiewicza

Następnie uczestnicy obchodów przeszli pod Pomnik Bohaterów Powstania w getcie przy ul. Żabiej, gdzie zostały odczytane fragmenty pamiętnika Dawida Szpiro oraz listy ofiar akcji lutowej. Pod pomnikiem złożono kwiaty i zapalono świece.
W uroczystościach wzięli udział przedstawiciele Prezydenta RP, władz miejskich – m.in. prezydent Tadeusz Truskolaski, przewodniczący Rady Miejskiej Mariusz Gromko, podlascy posłowie na Sejm – Robert Tyszkiewicz i Bożena Kamińska, a także białostoczanie.

Kolejne uroczystości, upamiętniające spalenie Wielkiej Synagogi, planowane są na 27 czerwca. Główna część obchodów odbędzie się 16 sierpnia, w rocznicę wybuchu Powstania w Getcie Białostockim.

Getto w Białymstoku zostało utworzone przez niemieckie władze okupacyjne 26 lipca 1941 r. dla ponad 40 tys. Żydów, także tych z okolic miasta. Było otoczone 3-metrowym ogrodzeniem zakończonym kolczastym drutem. Na początku sierpnia 1941 r. weszło w życie rozporządzenie o zakazie opuszczania getta pod groźbą śmierci.

5 lutego 1943 r. rozpoczęła się akcja likwidacyjna w getcie białostockim. W ciągu ośmiu dni Niemcy wywieźli do obozu zagłady w Treblince 10 tys. ludzi, 2 tys. osób zamordowali na miejscu. Białostoccy Żydzi podjęli próbę samoobrony i wyprowadzili z getta kilkudziesięciu bojowników.

List Prezydenta do uczestników obchodów 75. rocznicy likwidacji getta w Białymstoku

Organizatorzy i Uczestnicy

inauguracji obchodów

75. rocznicy likwidacji getta

w Białymstoku

Szanowni Państwo!

Ten dzień sprzed 75 lat – dzień 5 lutego 1943 roku – był „jednym koszmarnym snem”, jak zapisał 22-letni Dawid Szpiro w odnalezionym niedawno notatniku. A przecież był to dopiero początek gehenny żydowskich mieszkańców Białegostoku.

W ciągu kolejnego tygodnia hitlerowska machina zbrodni – przyniesiona na tę ziemię przez okupantów niemieckich i wprawiona w piekielny ruch w ramach Akcji „Reinhardt” – pochłonęła przeszło 10 tysięcy istnień ludzkich. Niemcy zamordowali na miejscu lub wywieźli i zagazowali w komorach Treblinki jedną czwartą białostockich Żydów. Tak rozpoczął się przedostatni akt zagłady społeczności żydowskiej tego miasta, która dopełniła się pół roku później, po powstaniu sierpniowym i likwidacji getta.

Wobec ogromu zbrodni, bezwzględności i okrucieństwa, jakich dopuścili się niemieccy naziści, stajemy również dzisiaj – po 75 latach – bezradni i do głębi wstrząśnięci. Nikt nie jest w stanie pojąć, jak ludzie ludziom mogli zgotować tak straszliwy los. Zorganizowany i przeprowadzony przez III Rzeszę Niemiecką Holokaust Żydów był planową eksterminacją, nie mającą precedensu w całych dziejach ludzkości. Musimy o tym zawsze pamiętać. Musimy wsłuchiwać się w tę przestrogę płynącą z przeszłości, aby nic podobnego nigdy więcej nie mogło się wydarzyć.

Ale musimy także pamiętać o trzech wiekach wcześniejszej historii społeczności żydowskiej w Białymstoku. Tutaj, w sercu Podlasia, przez stulecia kwitło życie religijne, gospodarcze, kulturalne i społeczne Żydów polskich. Tu dzięki ich wytrwałej pracy rozwinął się nowoczesny przemysł. Tu działało sto synagog i miejsc modlitwy. Tu pisali książki literaci i uczeni, tworzyli artyści. Tu tysiące wiernych wznosiły prośby do Boga o pomyślność i zdrowie.

Tu też rodziła się w umyśle Ludwika Zamenhofa koncepcja uniwersalnego języka esperanto. Języka, który miał łączyć i pomagać w komunikowaniu się, umacniając braterstwo i solidarność ludzi różnych narodowości – tak jak miało to miejsce przez stulecia na ziemi Polin, którą zamieszkiwały wspólnie nasze narody i która była dla Żydów gościnnym, bezpiecznym domem.

Niechaj pamięć o ofiarach Zagłady będzie dla nas, współczesnych, zobowiązaniem do strzeżenia prawdy o tym, co wydarzyło się tutaj przed 75 laty. I niech inspiruje nas do działania w imię naszych wspólnych wartości: polsko-żydowskiego braterstwa i solidarności, które niemieccy okupanci, kierowani obłędną ideologią rasistowską, chcieli na zawsze unicestwić.

Z wyrazami szacunku

Andrzej Duda

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

źródło: www.prezydent.pl

http://www.prezydent.pl/aktualnosci/wypowiedzi-prezydenta-rp/inne/art,594,list-prezydenta-do-uczestnikow-obchodow-75-rocznicy-likwidacji-getta--w-bialymstoku.html